ONDERWIJSSPIEGEL 2019

Commissie voor Onderwijs (Vlaams Parlement)

Brussel, 4 april 2019

ONDERWIJS INSPECTIE
OOG VOOR KWALITEIT

Vlaamse overheid

EEN JAARVERSLAG IN VIER DELEN

- Deel 1: Doorlichtingen zonder juridische consequentie
  - Adviezen
  - Resultaten kwaliteitsontwikkeling
  - Resultaten kwaliteit
  - Resultaten BVH
- Deel 2: In de kijker
  - Vervolgschoolcoaching: een tweede monitoring
  - Andere referentiekaders: CLB, internaten
- Deel 3: Andere opdrachten
  - Het jaarlijkse overzicht
  - Uitgelicht: permanent onderwijs aan huis
- Deel 4: Blik op de toekomst
  - Een open brief

VOORWOORD

“Wat we van kwaliteitsvol onderwijs verwachten is niet weinig, maar is nu tenminste gevat in een transparant referentiekader voor onderwijskwaliteit.”

“Het debat over de onderwijskwaliteit verdient de nodige objectivering en veldexpertise, geen ongenuanceerde beoordelingen die de complexe realiteit miskennen.”

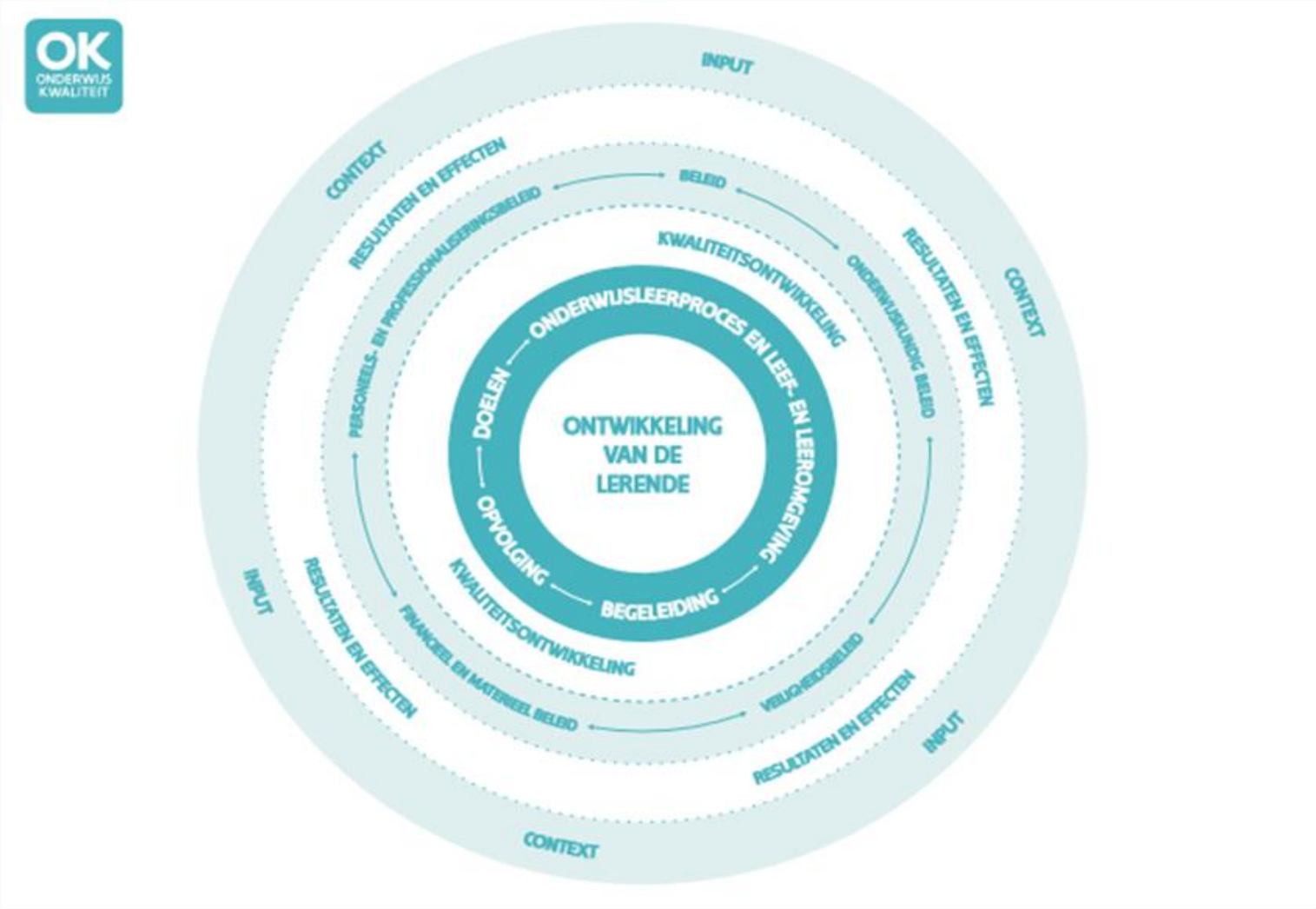

Deel 1

Doorlichtingen zonder juridische consequentie

EERSTE MACRORESULTATEN VAN INSPECTIE 2.0

- Gebaseerd op het referentiekader voor onderwijskwaliteit (OK)

ONDERWIJS INSPECTIE OOG VOOR KWALITEIT
Vlaamse overheid

EERSTE MACRORESULTATEN VAN INSPECTIE 2.0

- Doorlichting bestaat uit twee soorten onderzoeken:

  - onderzoek naar de **kwaliteitsontwikkeling**:
    - visie, beleid, kwaliteitszorg
    - kwaliteitsontwikkeling van BVH

  - onderzoek naar de **kwaliteit**:
    - onderwijsleerpraktijk
    - kwaliteitsgebied
    - aftoetsing van de kwaliteit van BVH

EERSTE MACRORESULTATEN VAN INSPECTIE 2.0

- Situering van de kwaliteit met ontwikkelingsschalen

Beneden de verwachting

Er zijn meerdere essentiële elementen die voor verbetering vatbaar zijn.

Benadert de verwachting

Er zijn naast sterke punten ook nog meerdere punten ter verbetering. Daardoor komt het geheel nog niet tegemoet aan de verwachting.

Volgens de verwachting

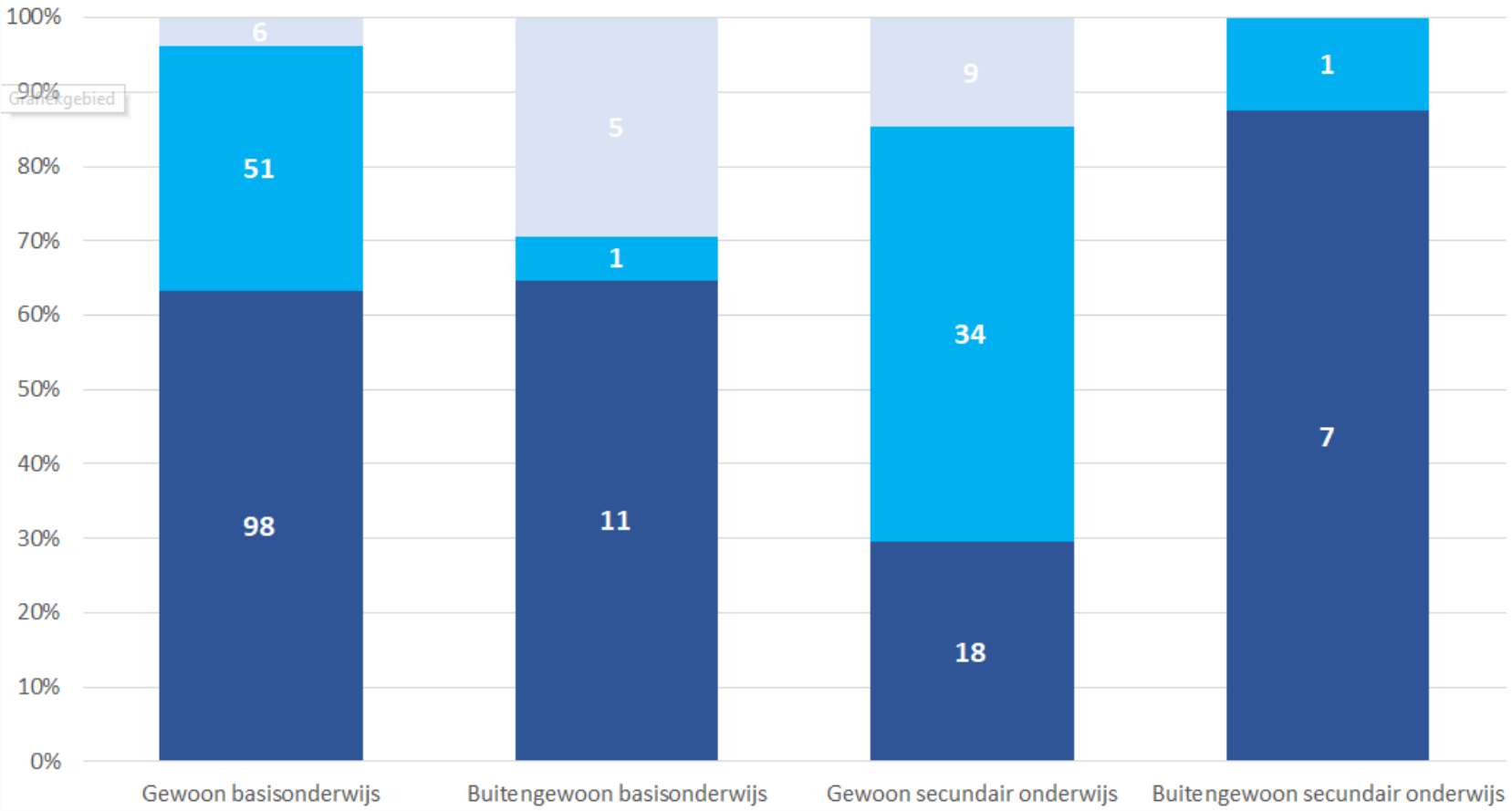
Er zijn veel sterke punten en geen belangrijke punten of gebieden ter verbetering. Het geheel komt tegemoet aan de verwachting.

Overstijgt de verwachting

Er zijn veel sterke punten, met inbegrip van significante voorbeelden van goede praktijk.

Welk aandeel van de scholen krijgt na de doorlichting een gunstig of ongunstig advies (zonder juridische consequentie)?

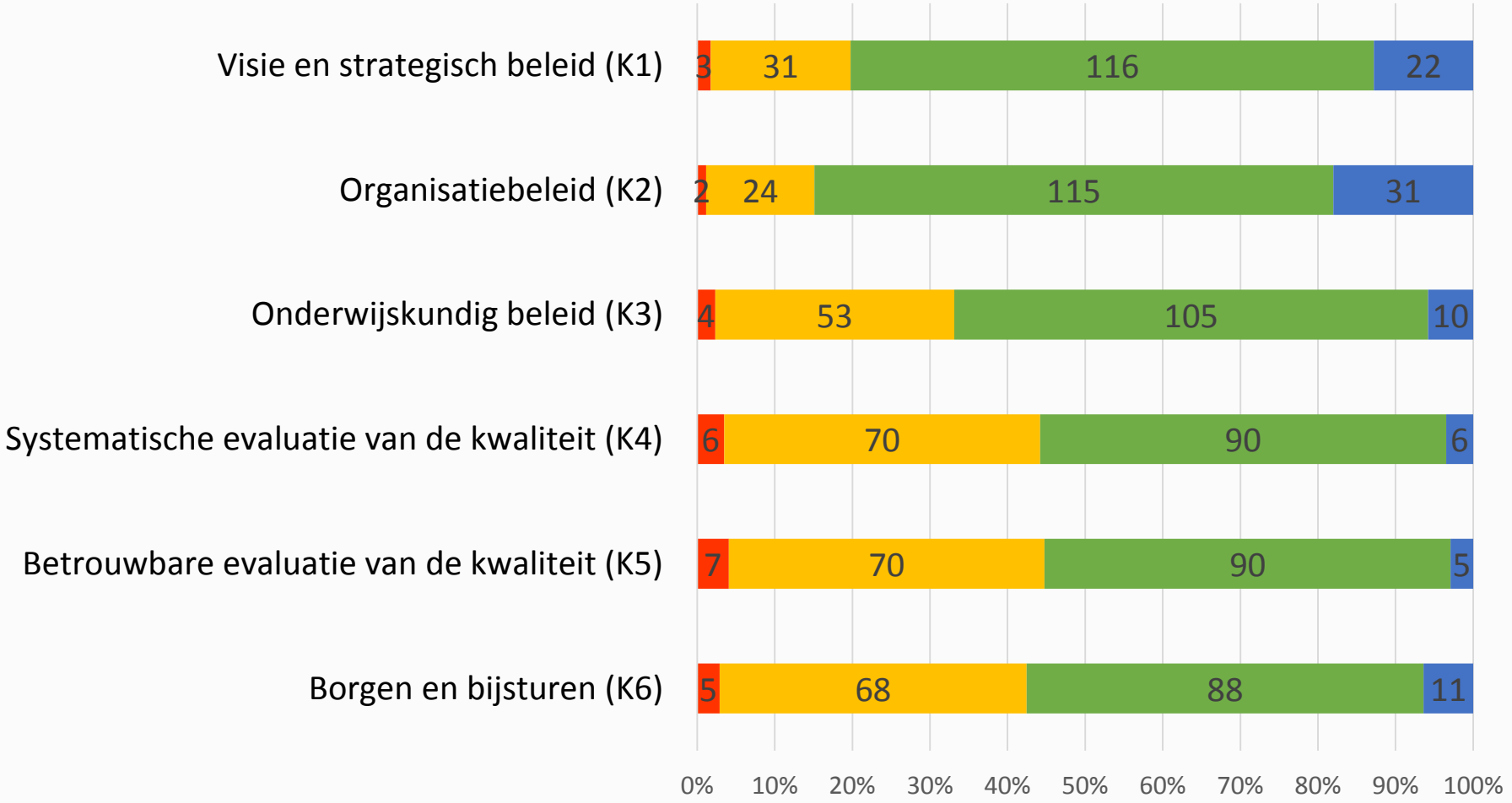
ADVIEZEN

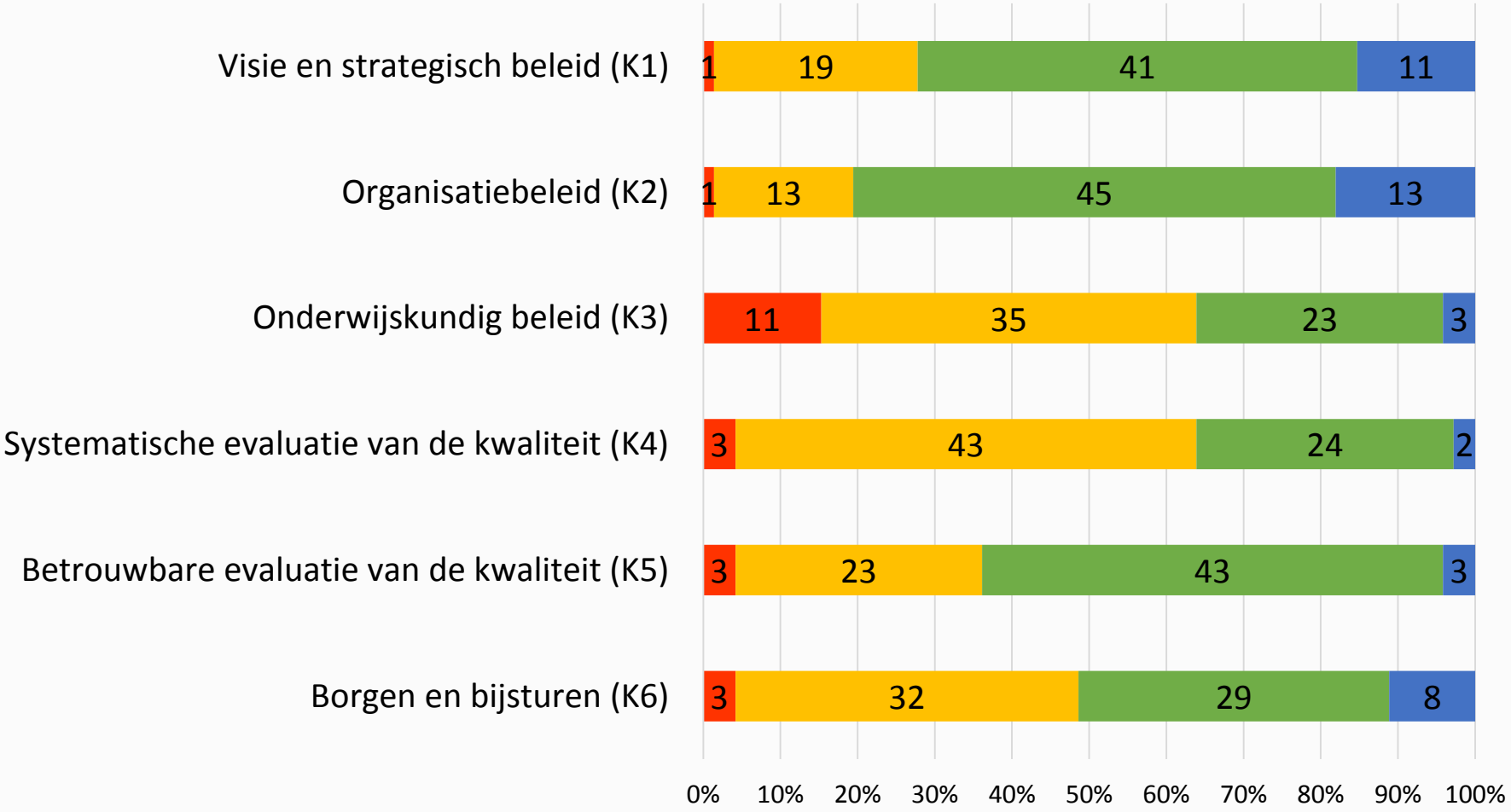
ONDERWIJS INSPECTIE OOG VOOR KWALITEIT
Vlaamse overheid

In welke mate ontwikkelen scholen hun kwaliteit, met bijzondere aandacht voor de aansturing en de kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk?

KWALITEITSONTWIKKELING BAO

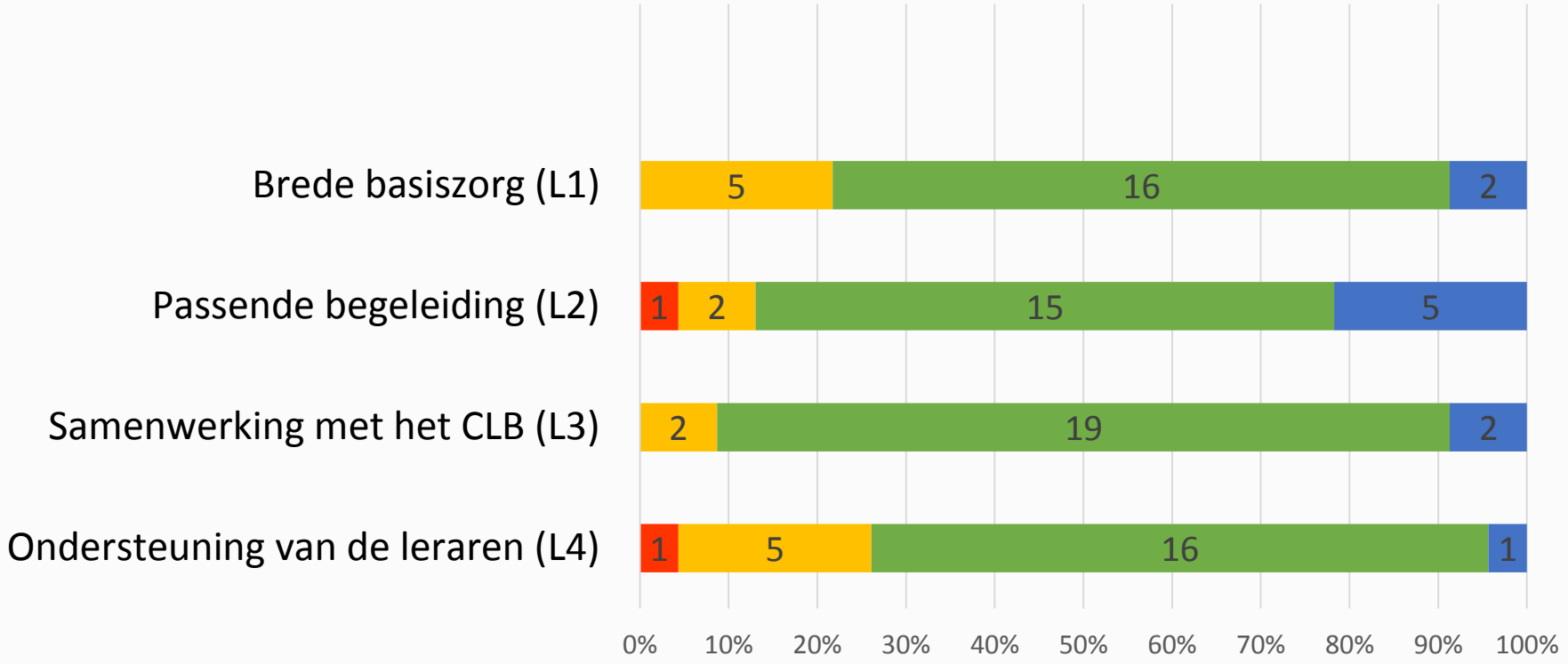

KWALITEITSONTWIKKELING SO

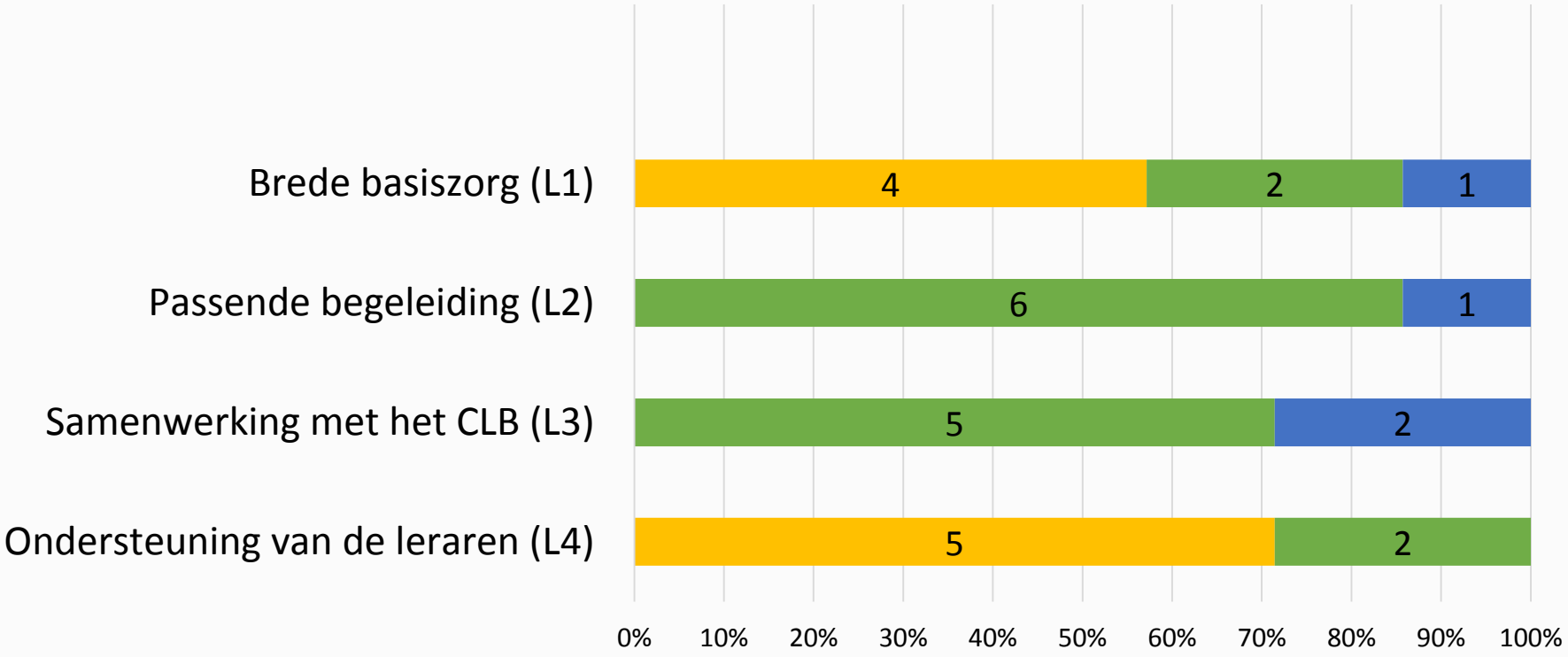
In welke mate verstrekken scholen kwaliteitsvol onderwijs dat tegemoetkomt aan de kwaliteitsverwachtingen uit het OK en bereiken ze daarmee resultaten en effecten?

LEERLINGENBEGELEIDING BAO

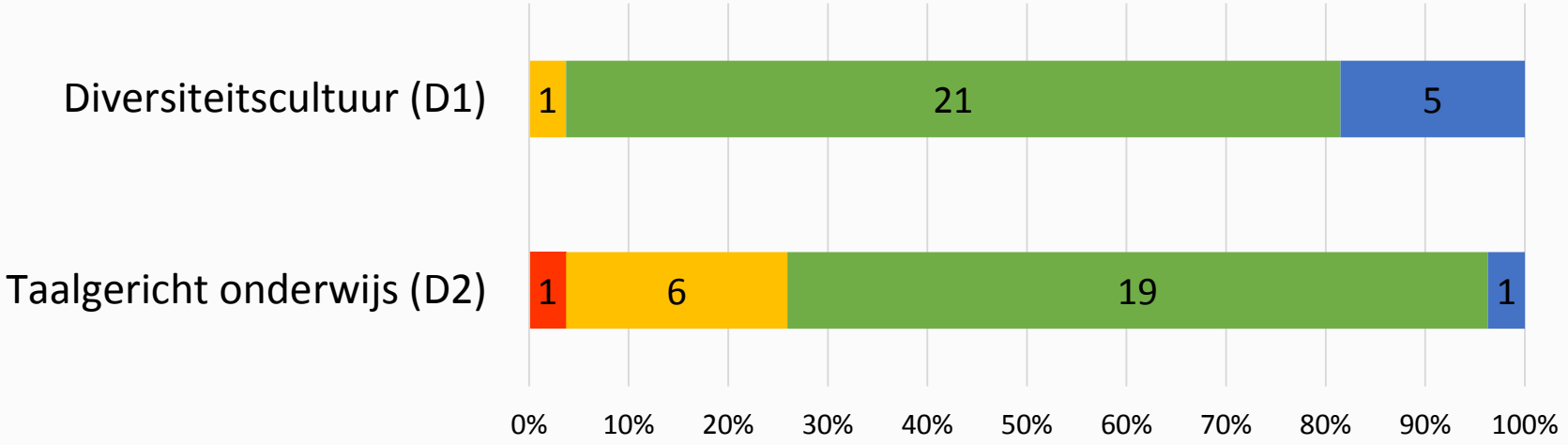

ONDERWIJS INSPECTIE OOG VOOR KWALITEIT
Vlaamse overheid

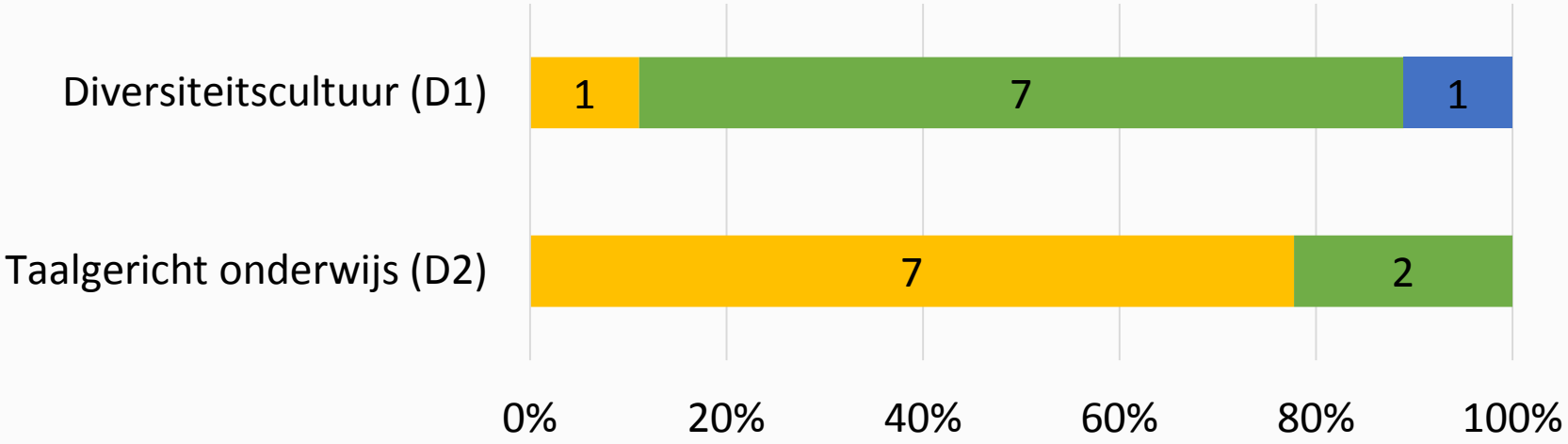
LEERLINGENBEGELEIDING SO

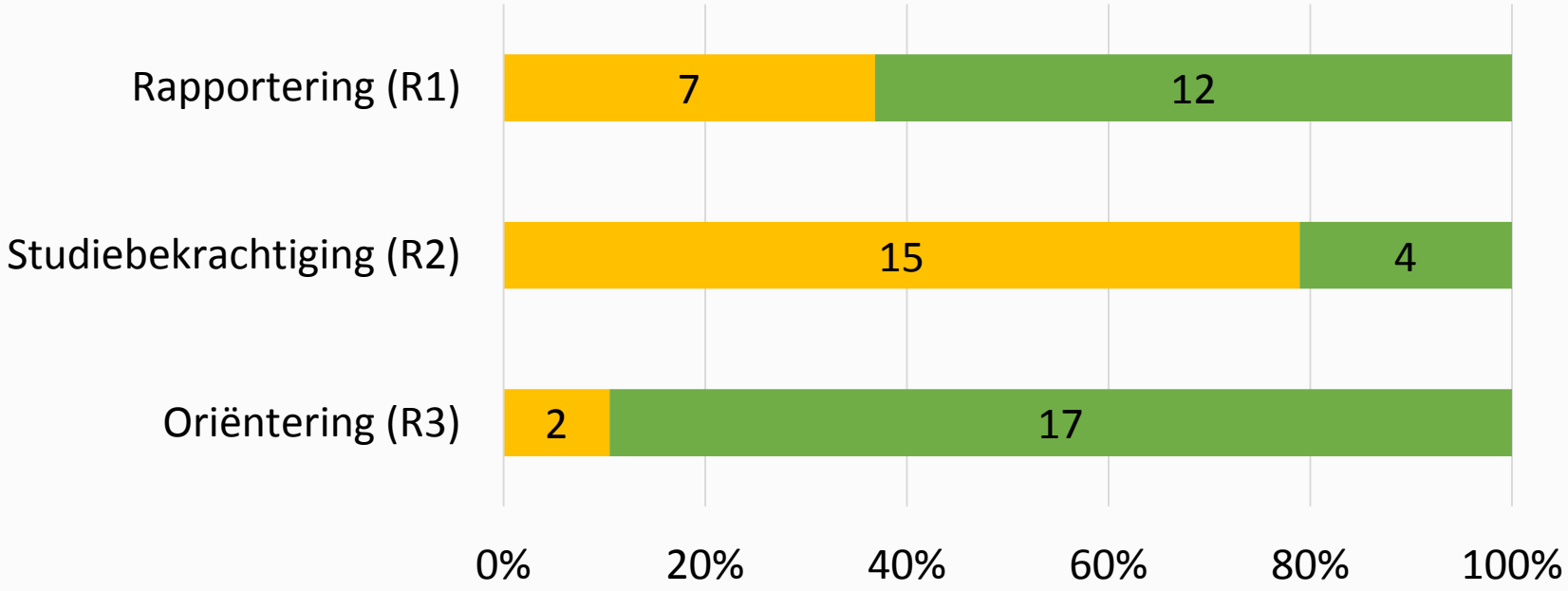
OMGAAN MET DIVERSITEIT BAO

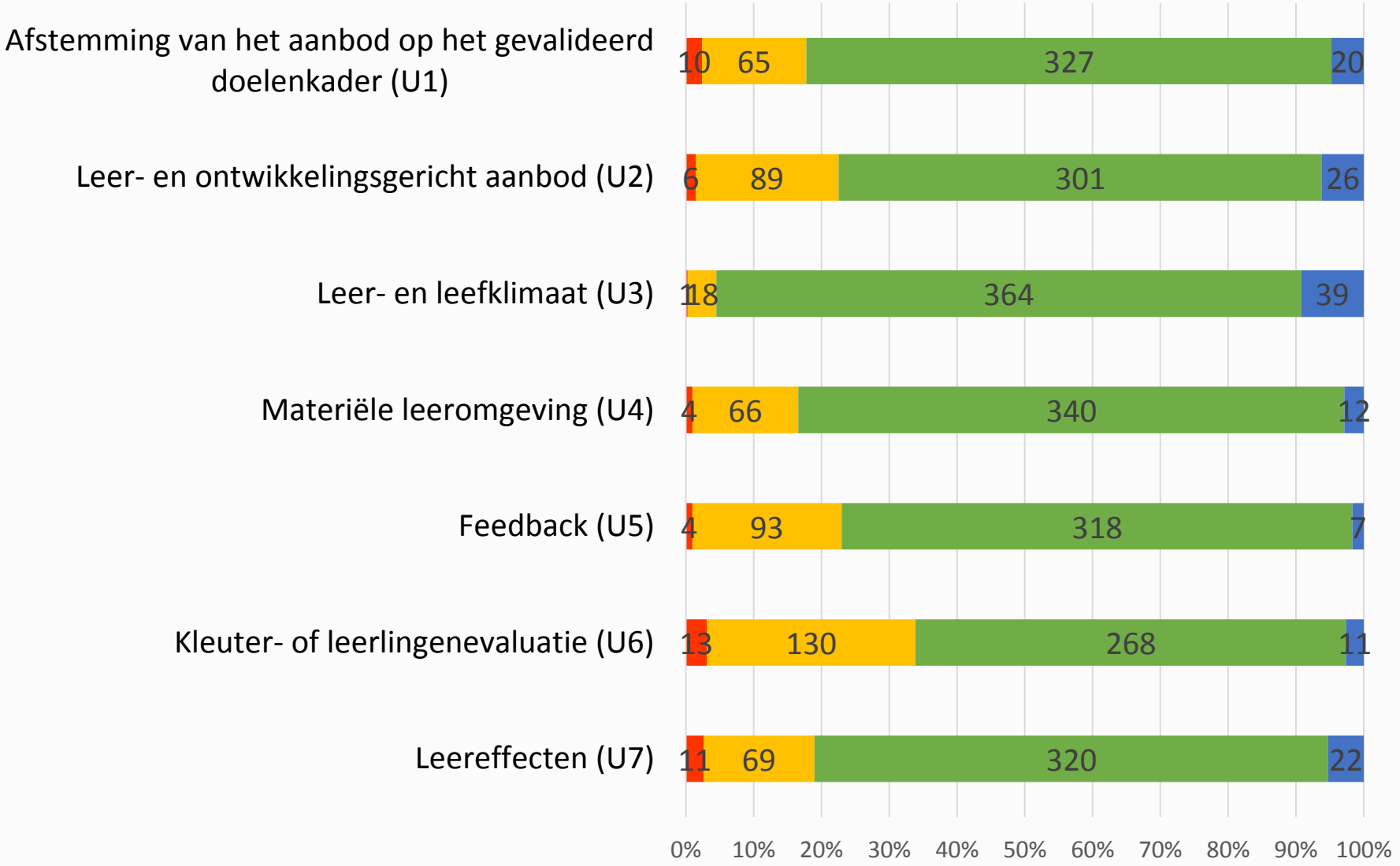
OMGAAN MET DIVERSITEIT SO

RAPPORTERING EN ORIËNTERING SO

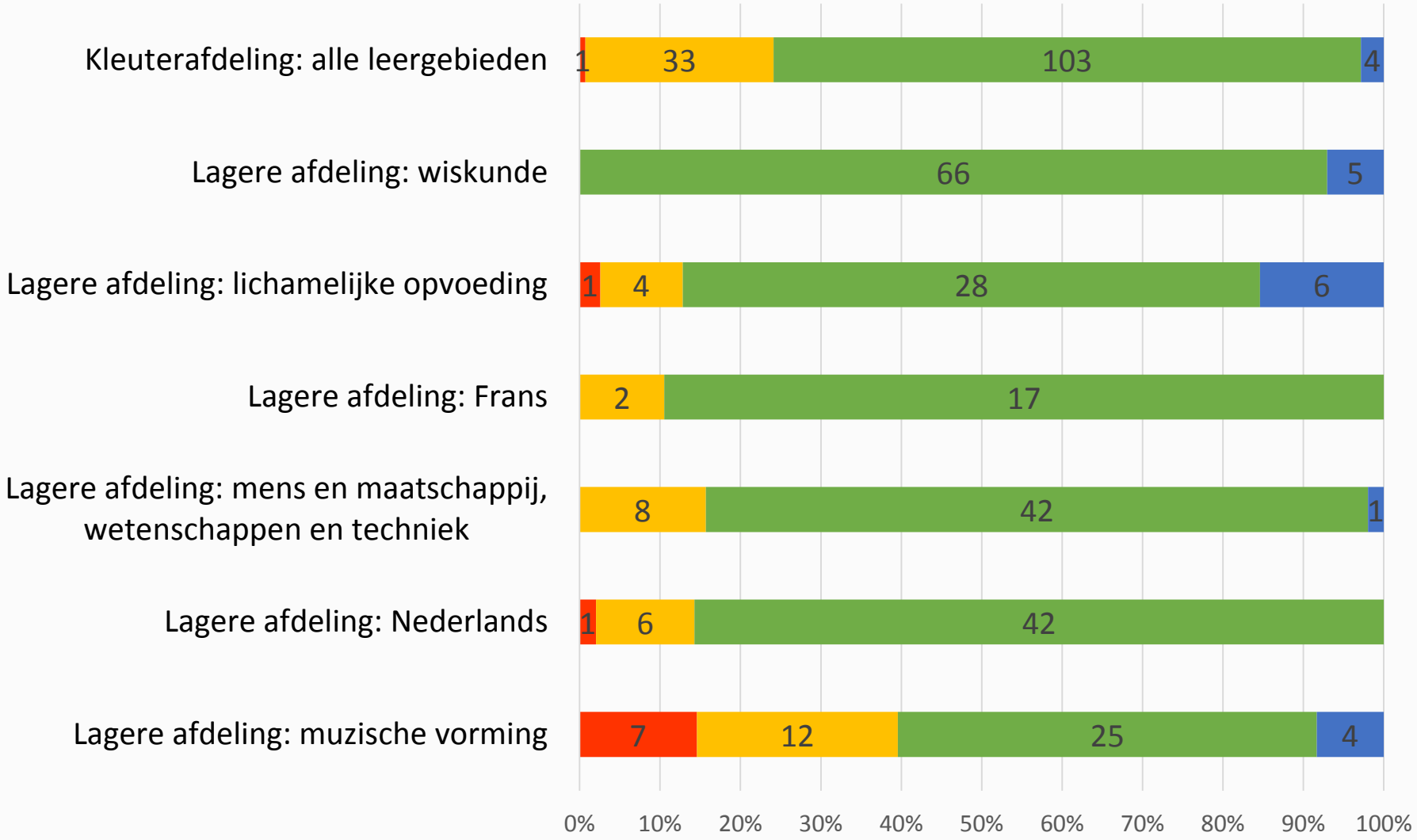

ONDERWIJSLEERPRAKTIJK GBAO

ONDERWIJS INSPECTIE OOG VOOR KWALITEIT
Vlaamse overheid

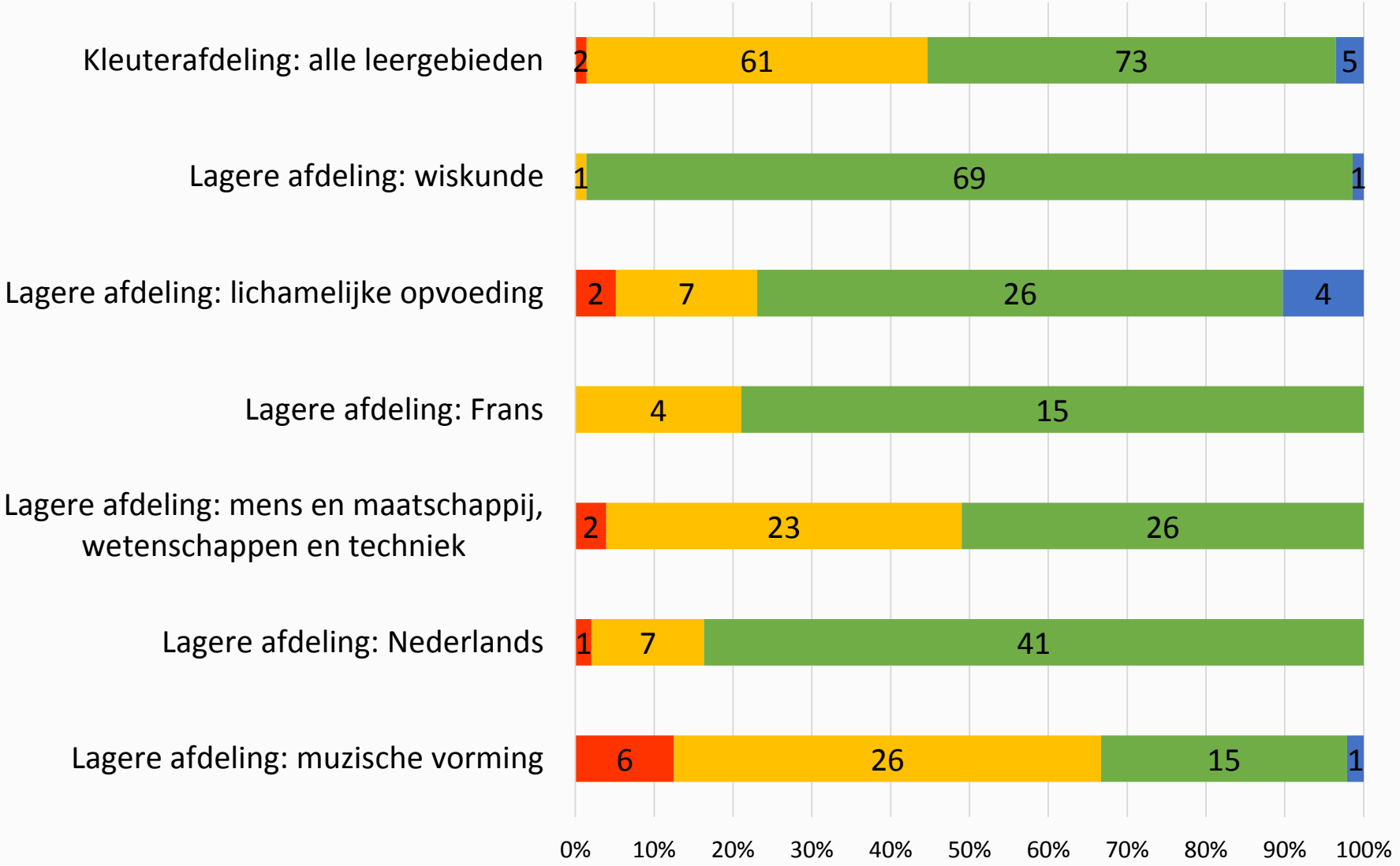
AFSTEMMING VAN HET AANBOD OP HET DOELENKADER GBAO

ONDERWIJS INSPECTIE OOG VOOR KWALITEIT

Vlaamse overheid

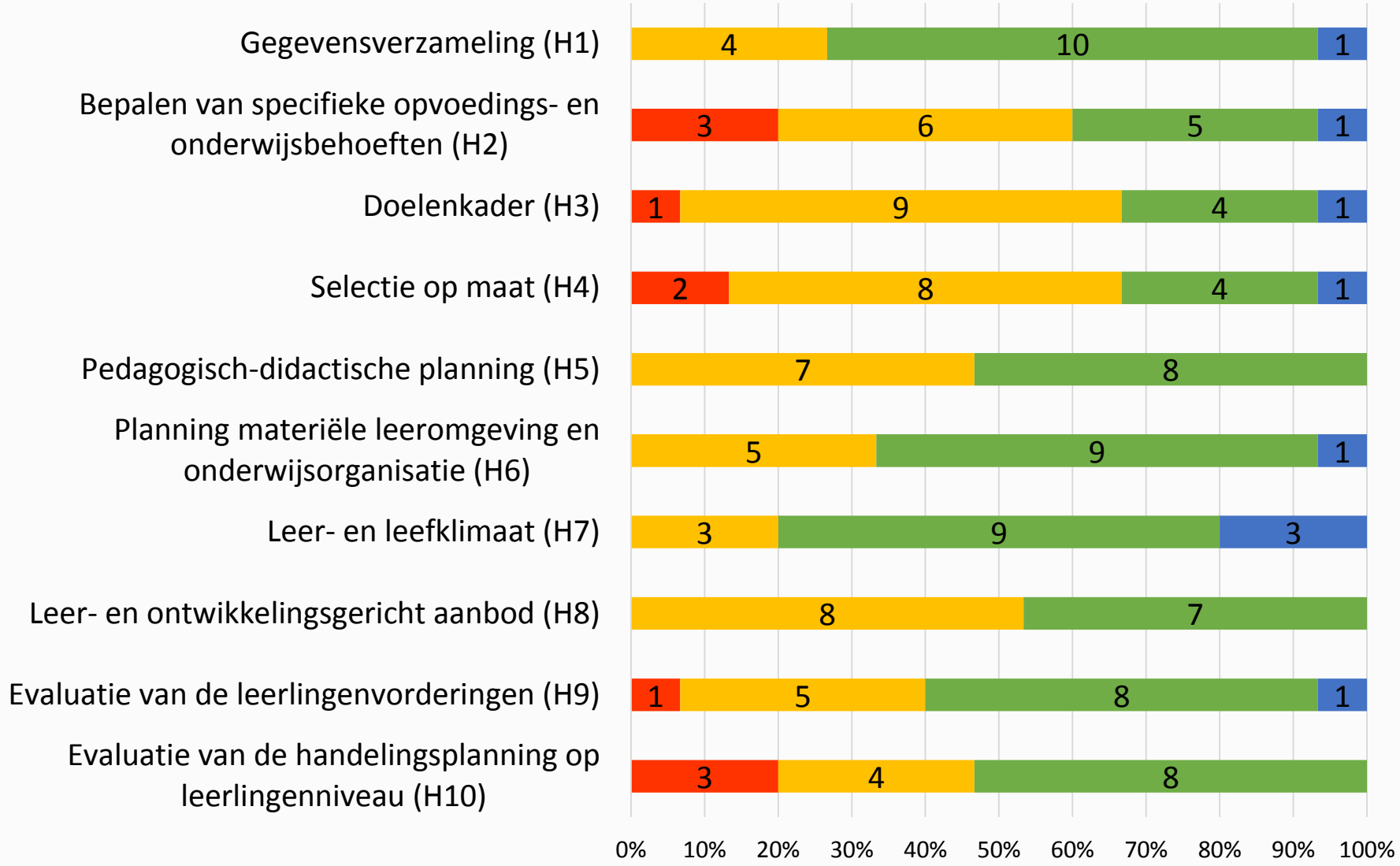
KLEUTER- EN LEERLINGENEVALUATIE GBAO

ONDERWIJS INSPECTIE OOG VOOR KWALITEIT

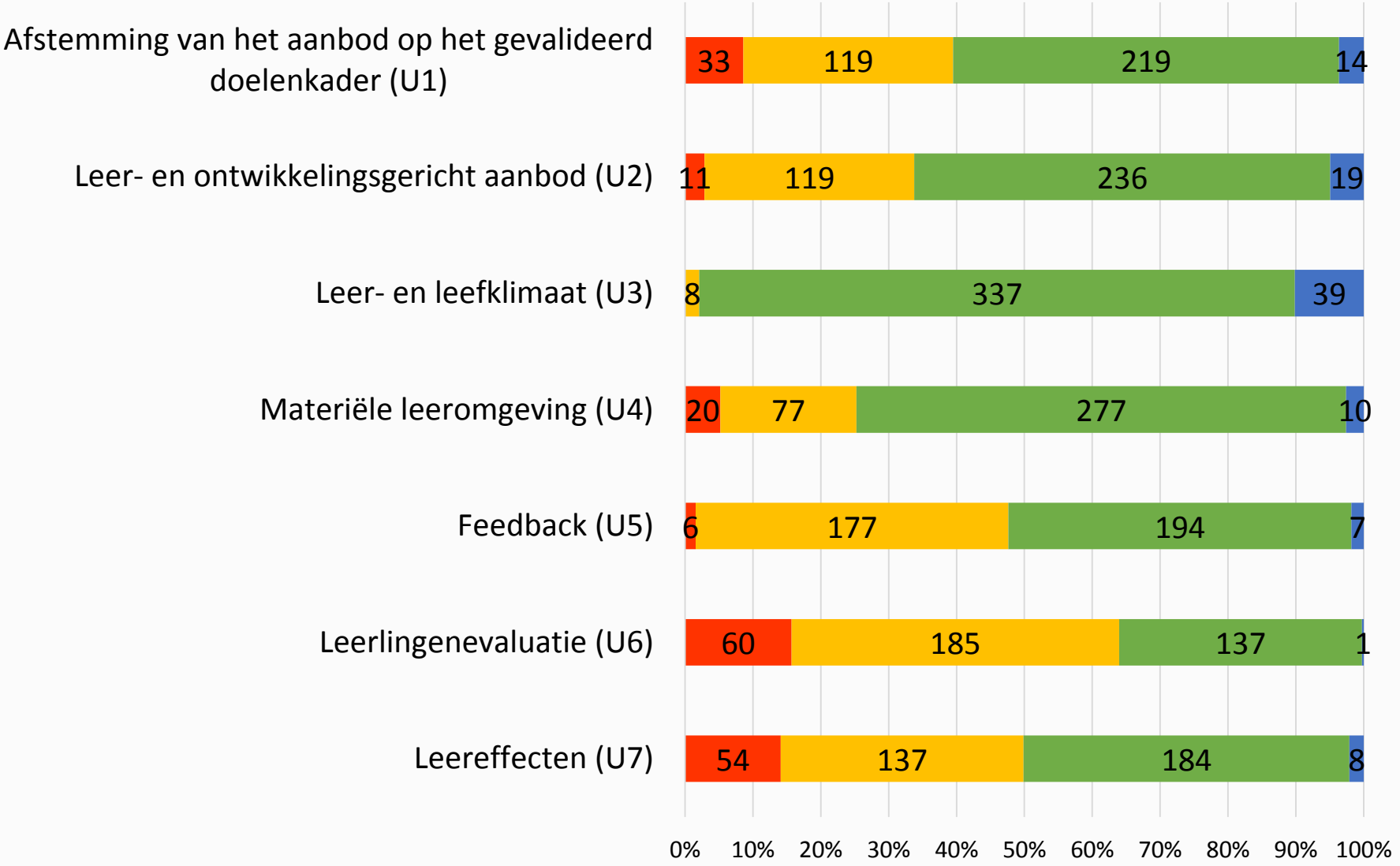
Vlaamse overheid

ONDERWIJSLEERPRAKTIJK BUBAO

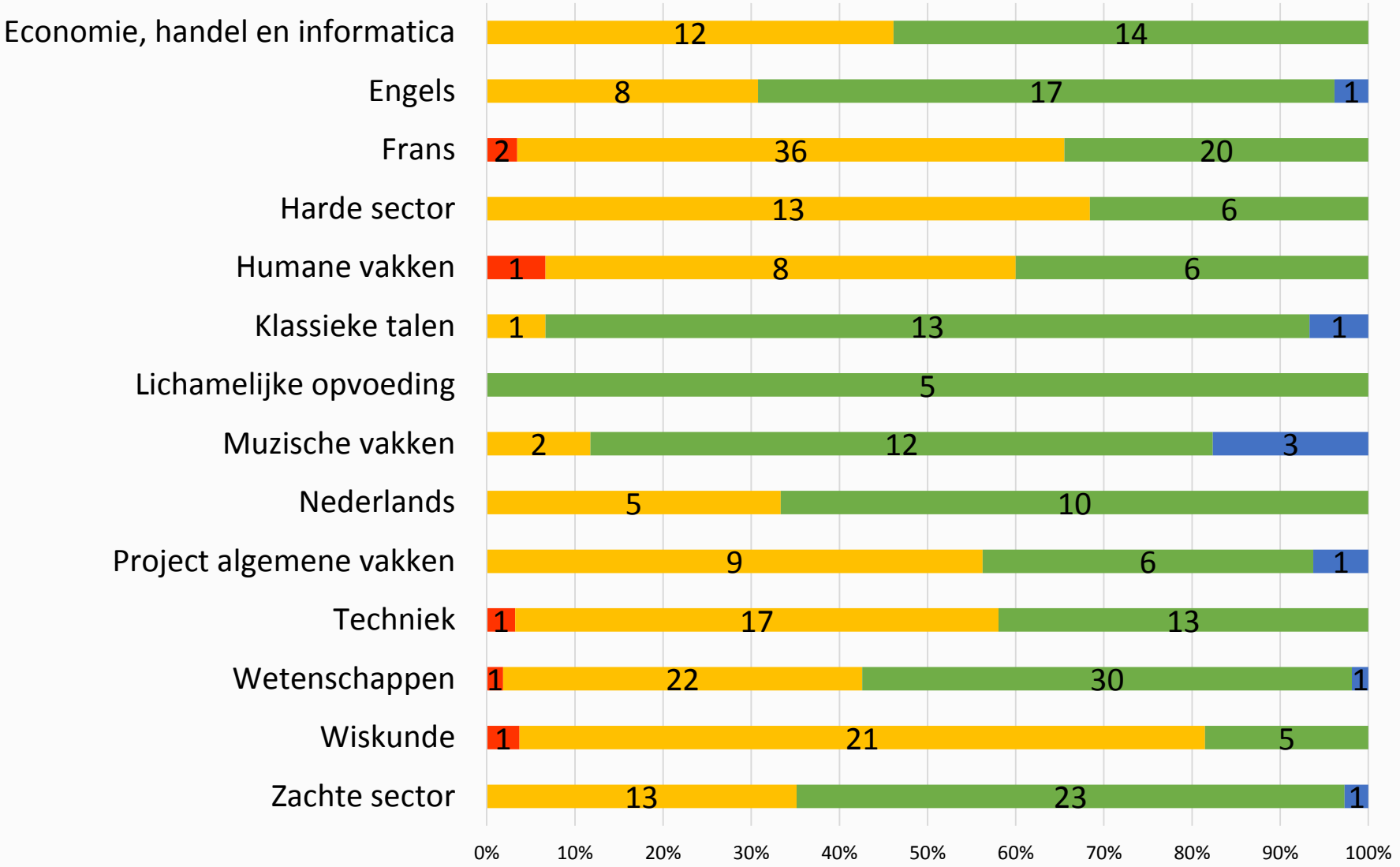
ONDERWIJS INSPECTIE OOG VOOR KWALITEIT
Vlaamse overheid

ONDERWIJSLEERPRAKTIJK GSO

ONDERWIJS INSPECTIE OOG VOOR KWALITEIT
Vlaamse overheid

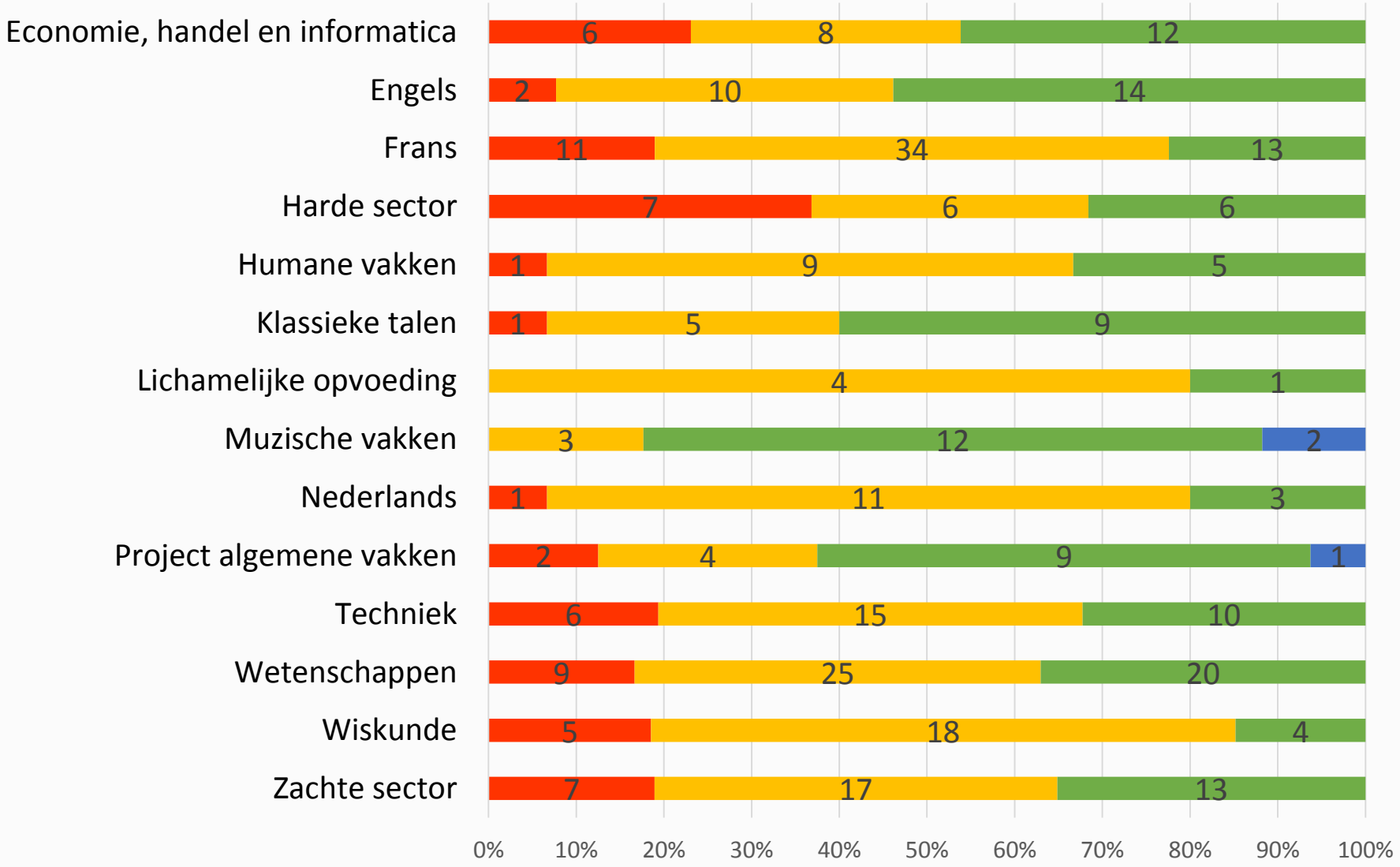
FEEDBACK SO

ONDERWIJS INSPECTIE OOG VOOR KWALITEIT

Vlaamse overheid

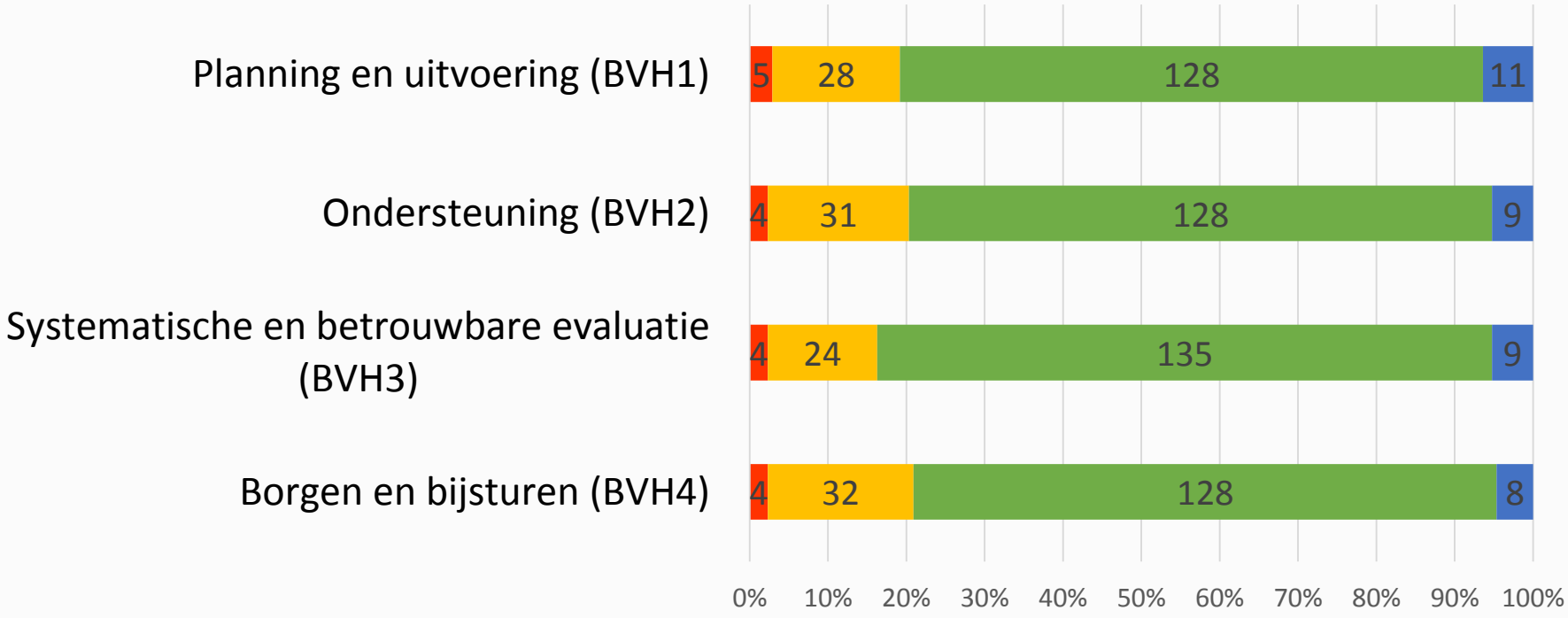
LEERLINGENEVALUATIE SO

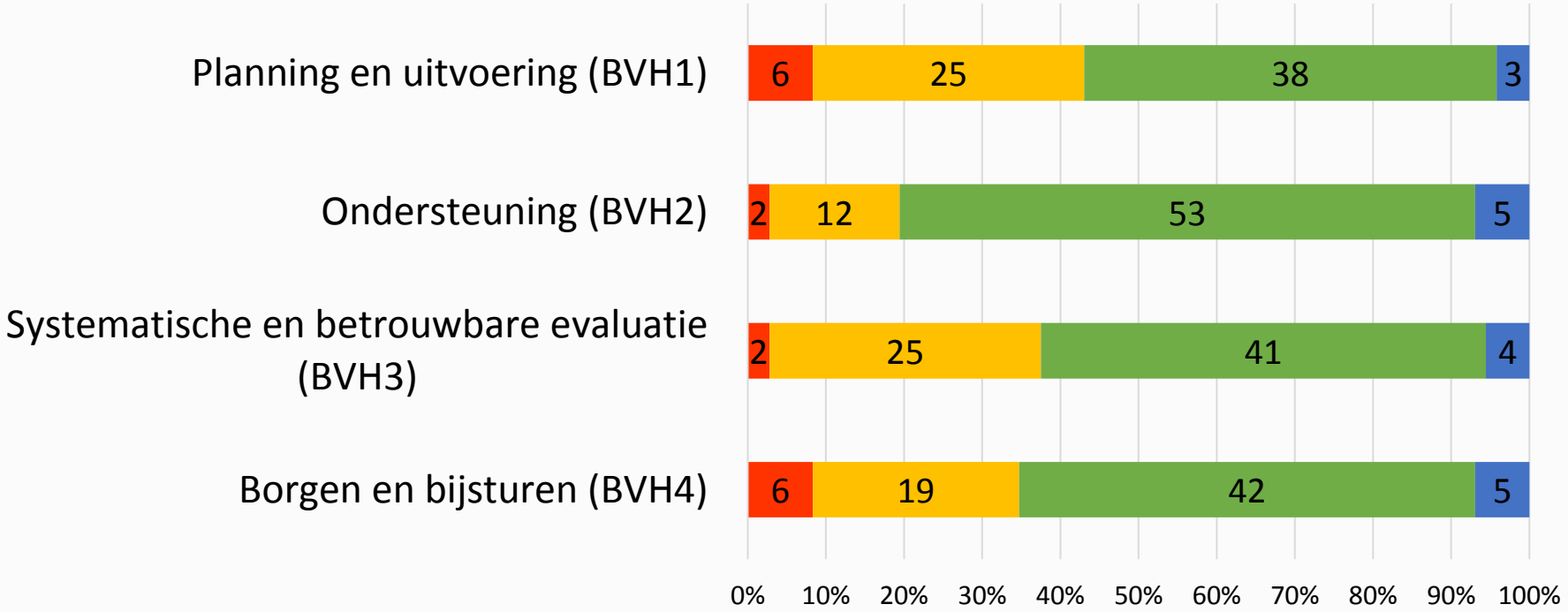
ONDERWIJS INSPECTIE OOG VOOR KWALITEIT
Vlaamse overheid

In hoeverre voeren scholen een beleid op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne?

BVH BAO

Planning en uitvoering (BVH1)
5
28
128
11
Ondersteuning (BVH2)
4
31
128
9
Systematische en betrouwbare evaluatie (BVH3)
4
24
135
9
Borgen en bijsturen (BVH4)
4
32
128
8
0%
10%
20%
30%
40%
50%
60%
70%
80%
90%
100%

BVH SO

Planning en uitvoering (BVH1)
6
25
38
3
Ondersteuning (BVH2)
2
12
53
5
Systematische en betrouwbare evaluatie (BVH3)
2
25
41
4
Borgen en bijsturen (BVH4)
6
19
42
5
0%
10%
20%
30%
40%
50%
60%
70%
80%
90%
100%

RESULTATEN BAO: SAMENGEVAT

- **Sterk**
  - Gunstige adviezen (63 % zonder meer, 30 % met tekorten)
  - Leerlingenbegeleiding en diversiteitscultuur
  - Leer- en leefklimaat
  - Wiskunde, Nederlands en Frans
  - BVH
- **Zwak**
  - Kwaliteitsontwikkeling (de helft van de scholen)
  - Muzische vorming
  - Evaluatie van kleuters en leerlingen
  - Handelingsplanmatig werken in bubao (voornamelijk: multidisciplinair overleg, doelenselectie en cyclische evaluatie van de handelingsplanning)

RESULTATEN SO: SAMENGEVAT

- **Sterk**
  - Gunstige adviezen (35 % zonder meer, 51 % met tekorten)
  - Leerlingenbegeleiding op schoolniveau en diversiteitscultuur
  - Leer- en leefklimaat
  - Lichamelijke opvoeding en klassieke talen
- **Zwak**
  - Kwaliteitsontwikkeling (driekwart van de scholen)
  - Leerlingenbegeleiding: brede basiszorg voor leren en studeren, ondersteuning van de leraren
  - Taalgericht vakonderwijs
  - Evaluatie van leerlingen en studiebekrachtiging
  - Wiskunde, Frans en vakken uit de harde sector

ALGEMENE CONCLUSIE

- De ruime meerderheid van de doorlichtingen eindigt met een gunstig advies
- Scholen zijn sterk in het vormgeven van een positief en stimulerend leer- en leefklimaat
- Scholen vertonen werkpunten op het vlak van het onderzoeken en het ontwikkelen van hun kwaliteit
- Scholen vertonen werkpunten op het vlak van het in kaart brengen van hun leereffecten ter ondersteuning van hun kwaliteitsontwikkeling

Deel 2

In de kijker

MONITORING EN EVALUATIE VERVOLGSCHOOLCOACHING

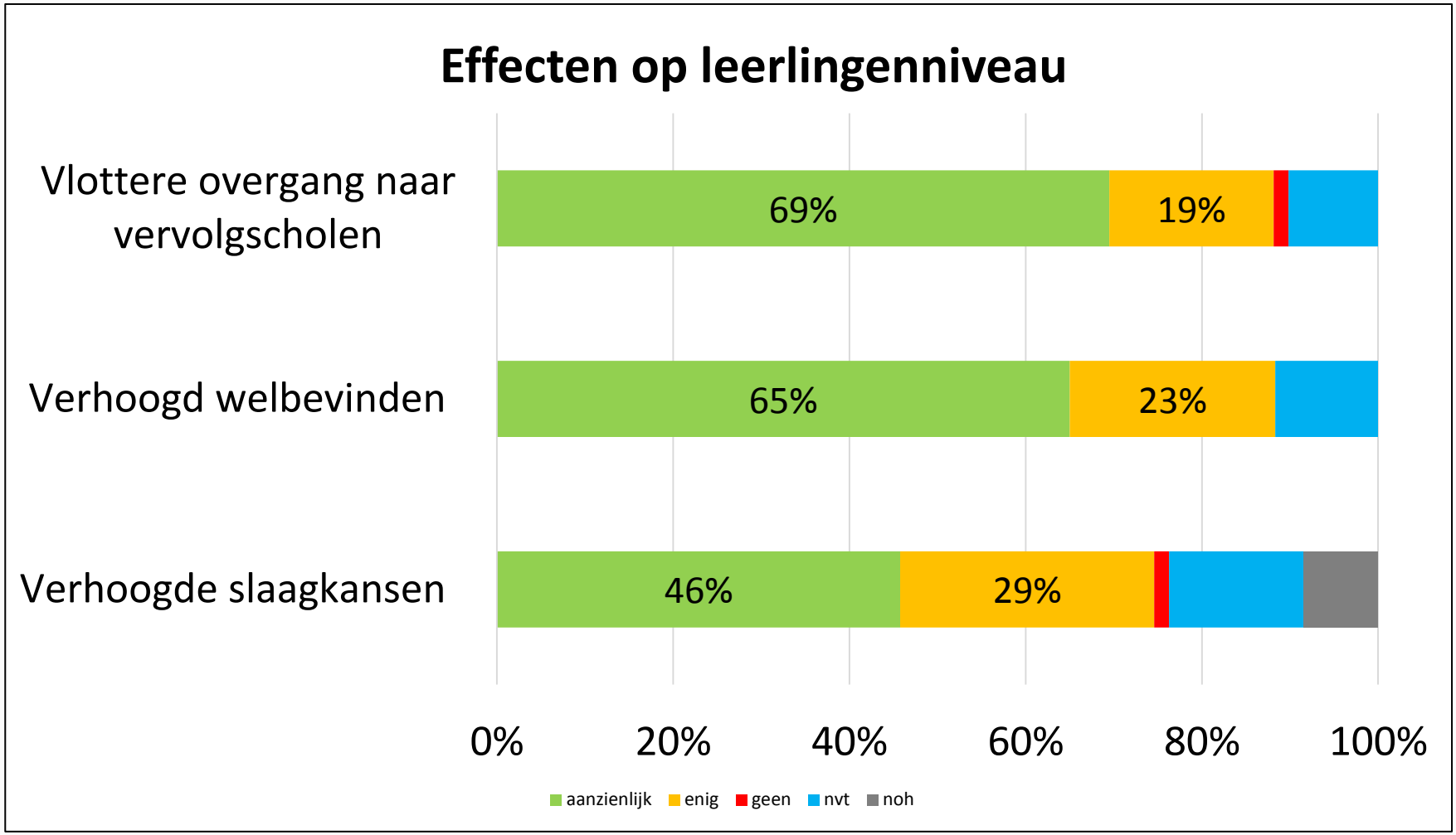
Context	2016: **uitbreiding middelen**: 0,9 uren-leraar per regelmatige leerling OKAN (3681 uren-leraar); doel: sterker inzetten op expertiseoverdracht en -opbouw	
Doelen	1. Hoe worden de uren-leraar vsc'ing ingezet? Welke **diverse praktijken** treffen we aan i.v.m. de vervolgschoolcoaching? 2. Wat zijn de **effecten** van de activiteiten van de vervolgschoolcoaches?	
Fasen	**Monitoring/evaluatie**	**Onderzoeksmethodiek**
Juni 2017	Monitoring - Inventaris activiteiten vsc'es - Effectmeting en effecten	Perceptieonderzoek via online bevraging directeurs onthaalscholen (79)(R: 89 %)
Juni 2018	Verrijkte monitoring: • Kwaliteitsontwikkeling • **Inventaris activiteiten vsc'es** • Informatieverzameling en -overdracht • Professionaliseringsnoden vsc'es • Succesfactoren en knelpunten • **Effecten**	Perceptieonderzoek via online bevraging 4 doelgroepen: • directeurs onthaalscholen (77)(R: 77 %) • vervolgschoolcoaches (672) (R: 30 %) • directeurs scholengemeenschappen (54) (R: 77 %) • directeurs vervolgscholen (steekproef: 108) (R: 26 %)
Juni 2019	Evaluatie	Casusonderzoek

KWALITEITSONTWIKKELING VAN DE VERVOLGSCHOOLCOACHING

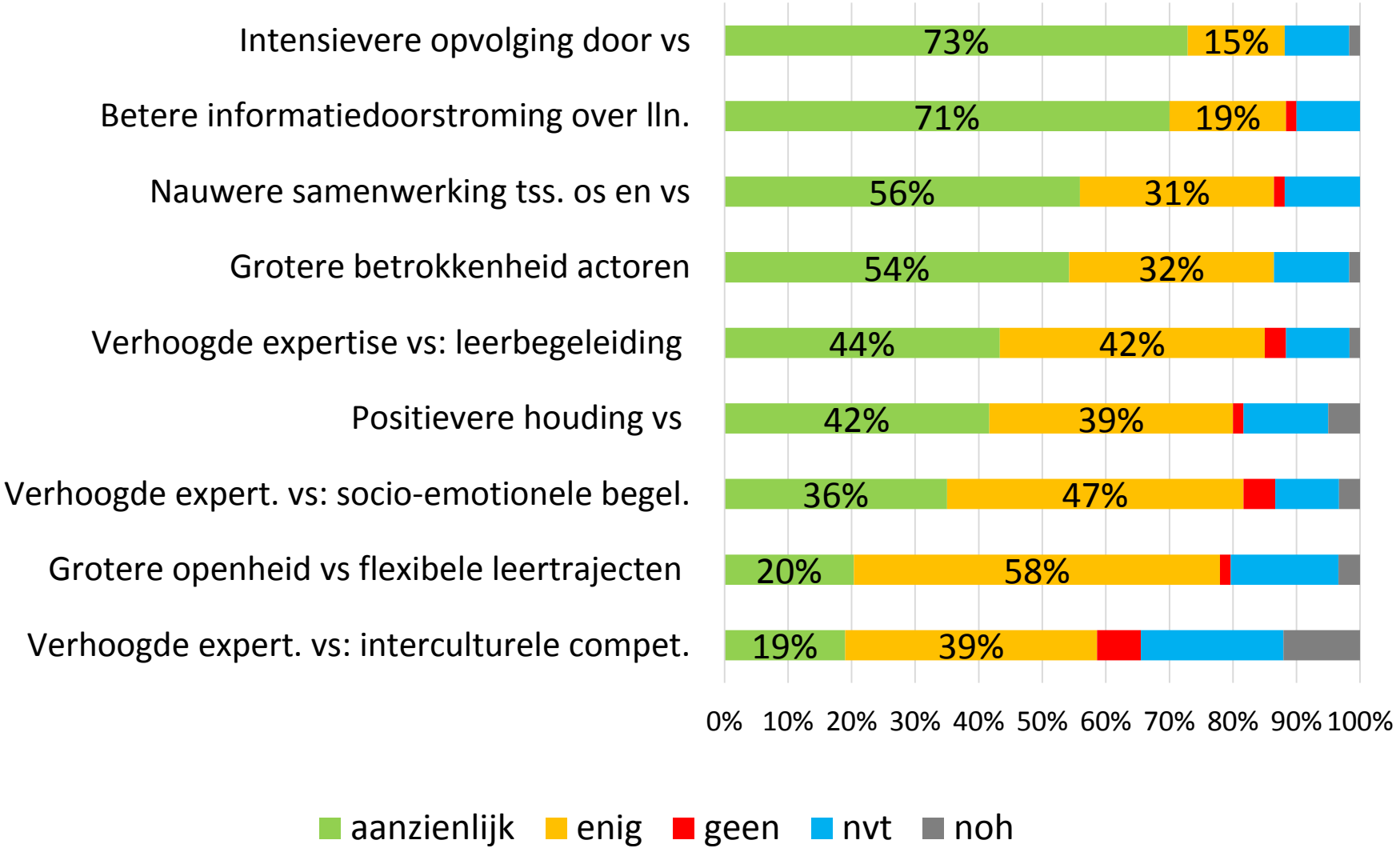
Positieve vaststellingen	Uitdagingen
Visieontwikkeling en inhoud van de visie	
9 op 10 onthaalscholen hebben een visie	De pijler expertiseoverdracht en -opbouw minder uitgewerkt
9 op 10 onthaalscholen met visie: beide pijlers in visie	Slechts 1 school op 7: visie op de kwaliteitszorg
Beleid	
Nagenoeg alle onthaalscholen: inzet specifieke uren-leraar voor beide pijlers van de opdracht vsc'ing	1 op 4 onthaalscholen: nog een aantal uren-leraar vsc'ing voor activiteiten in het onthaaljaar
Alle onthaalscholen: beleidsmatige ondersteuning vsc'ing: functiebeschrijvingen vsc'es (3 op 4), professionalisering vsc'es …	Samenwerking vsc'es met vervolgscholen
Kwaliteitszorg	
Nagenoeg alle onthaalscholen evalueren aspecten van hun beleid i.v.m. vervolgschoolcoaching.	
Kwantitatieve en kwalitatieve bronnen -> effecten en resultaten op de ex-onthaalleerlingen	Weinig bronnen i.v.m. de pijler expertiseoverdracht en -opbouw
6 op 10 onthaalscholen: gewenste effecten	

ACTIVITEITEN VAN DE VERVOLGSCHOOLCOACHES

	% scholen
Begeleiding, ondersteuning en opvolging van ex-onthaalleerlingen ▪ Studie- en schoolkeuzebegeleiding tijdens het onthaaljaar ▪ Leer-, taal-, socio-emotionele en integratiebegeleiding in het vervolgonderwijs	100 %
Expertiseoverdracht en -opbouw in het vervolgonderwijs ▪ Informatieoverdracht en adviesverlening (n.a.v. (toelatings)klassenraden, gesprekken, overleg …) (doorstroomdossier)	98 %
Eigen professionalisering van de vervolgschoolcoaches	42 %
Expertiseoverdracht aan externen (CLB, vrijwillige begeleiders, overheid)	14 %
Coördinatie van de (opdrachten) vervolgschoolcoaching	12 %
Kwaliteitszorg i.v.m. de vervolgschoolcoaching	27 %

Effecten op leerlingenniveau
Vlottere overgang naar vervolgscholen
Verhoogd welbevinden
Verhoogde slaagkansen
69%
19%
65%
23%
46%
29%
0%
20%
40%
60%
80%
100%
aanzienlijk
enig
geen
nvt
noh

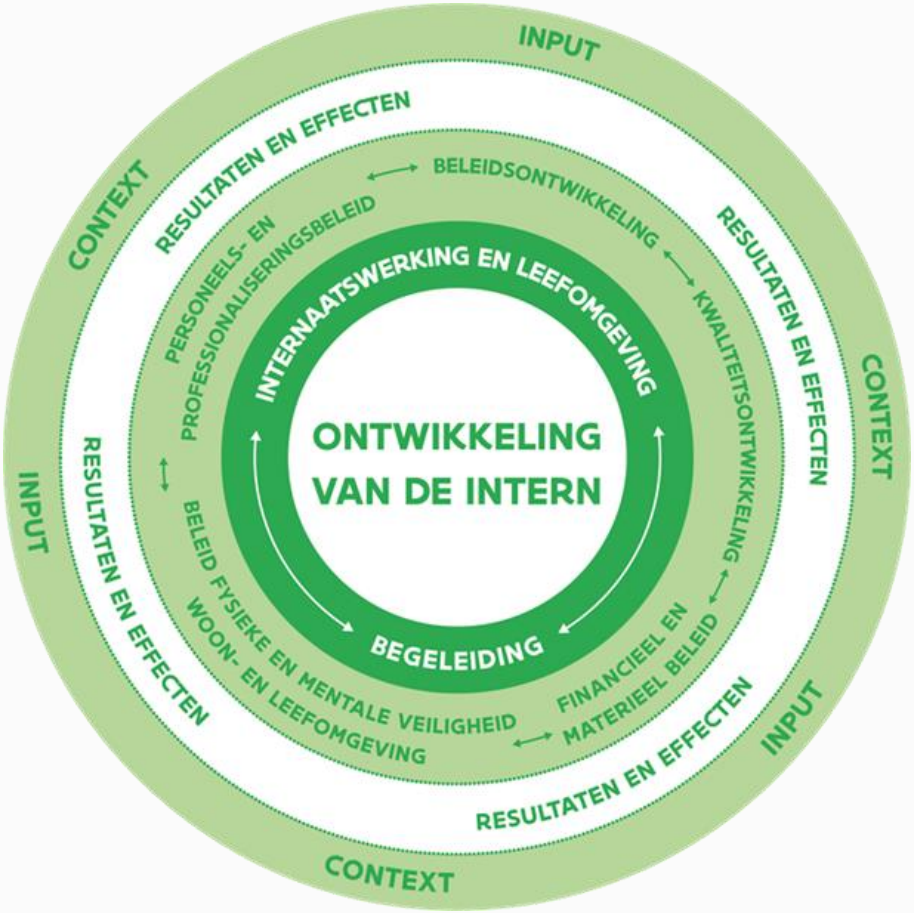
Effecten op schoolteamniveau in het vervolgonderwijs

EEN KADER VOOR CLB-KWALITEIT

EEN KADER VOOR INTERNAATSKWALITEIT

ONDERWIJS INSPECTIE OOG VOOR KWALITEIT
Vlaamse overheid

Deel 3

Andere opdrachten

OVERZICHT 2017-2018

Eerste controles huisonderwijs	271
Tweede controles huisonderwijs	25
Controles projecten kunstinitiatie bao - dko	18
Advisering permanent onderwijs aan huis	160
Advisering tijdelijke vrijstelling van leerplicht	7
Advisering definitieve vrijstelling van leerplicht	9
Advisering gecombineerd onderwijs	steekproef van 985 modules
Leerplanadvisering	60
Onderzoek afwijking schoolorganisatie basisonderwijs	54
Onderzoek afwijking schoolorganisatie buitengewoon basisonderwijs	8
Advisering nuttige ervaring secundair onderwijs	2152
Advisering nuttige ervaring volwassenenonderwijs	480
Herzieningsaanvragen nuttige ervaring	56
Advisering van gelijkwaardigheid van buitenlandse diploma's	61
Advisering dossiers bekwaamheidsbewijzen	29

OVERZICHT 2017-2018

Onderzoek erkenning van een nieuwe instelling of een structuuronderdeel secundair onderwijs	1
Onderzoek erkenning van een nieuwe instelling of een structuuronderdeel basisonderwijs	32
Onderzoek erkenning nieuwe internaten	7
Advisering gelijkwaardigheid getuigschrift bubao	444
Advisering gelijkwaardigheid doelen IAC met doelen GC	8
Advisering examenprogramma's examencommisie so	29
Advisering programmatieaanvragen so	80
Advisering programmatieaanvragen bubao	10
Advisering programmatieaanvragen buso	19
Diplomagerichtheid van opleidingen vwo	2
Vragenlijst welbevinden	312 rapporten 42556 leerlingen

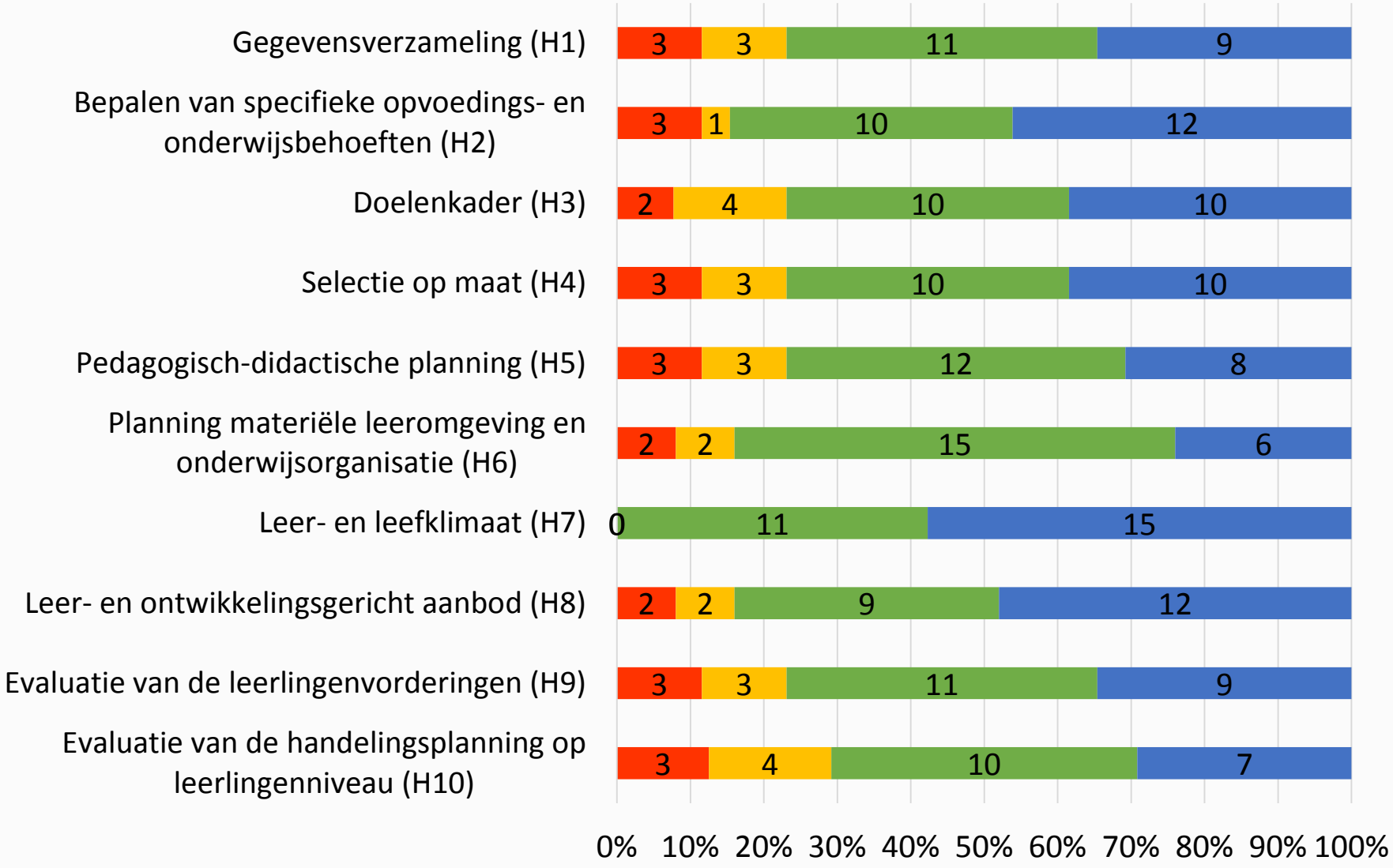
PERMANENT ONDERWIJS AAN HUIS (POAH)

- Aantal aanvragen neemt toe: 158 aanvragen in 2017-2018

- Op bezoek in 27 buo-scholen die aan 145 leerlingen POAH aanbieden (juni 2018)

- Inhoud van het artikel
  - Organisatie van het POAH
  - Onderwijs op maat van de POAH-leerlingen (aan de hand van de H-ontwikkelingsschalen)?
  - Engagementen voor de onderwijsinspectie
  - Aanbevelingen voor de scholen en voor de overheid

RESULTATEN: ONDERWIJS OP MAAT?

AANBEVELINGEN VOOR DE OVERHEID

- Maak POAH mogelijk voor kinderen onder de vijf jaar
- Maak ook in het bao paramedische uren mogelijk bij de inschrijving van POAH-leerlingen
- Communiceer expliciet over de mogelijkheid van deeltijdse trajecten in een school
- Werk een complementair, geïntegreerd en flexibel onderwijs- en zorgaanbod uit voor kinderen en jongeren met intensieve zorg- en ondersteuningsnoden
- Faciliteer de samenwerking tussen scholen en dienstverlenende MFC (bv. voor infrastructuur)

Deel 4

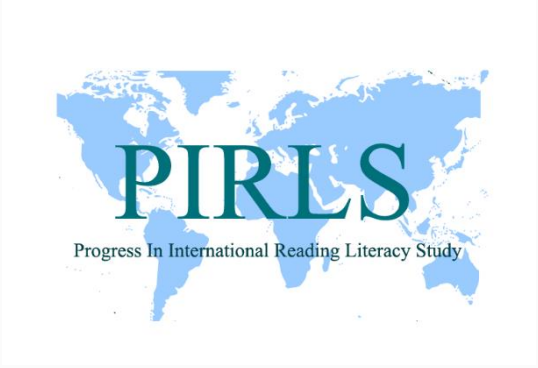
Een blik op de toekomst

UIT ZORG VOOR DE ONDERWIJSKWALITEIT

De onderwijskwaliteit daalt: quid?

- ❑ veel mediagedruis, maar geen wetenschappelijke consensus (oude versus nieuwe complexe vaardigheden)
- ❑ Vlaanderen:
  - ✓ Traditioneel een grote onderwijsvrijheid
  - ✓ Een eerder beperkt toezicht op de kwaliteit
  - ✓ grote verschillen in kwaliteit, beleidskracht en IKZ
- ❑ uitdagingen: ja! Maar…
- ❑ hét doel niet uit het oog verliezen: de ontwikkeling van de lerende

UIT ZORG VOOR DE ONDERWIJSKWALITEIT

- De uitdagingen zijn complex, net als de onderwijsrealiteit. Ingrepen dienen hierop te worden afgestemd.
- De onderwijsinspectie is van uit haar specifieke positie in het onderwijsland en haar unieke veld-expertise dé partner voor scholen en het beleid om de onderwijskwaliteit te versterken.

De onderwijsinspectie als hefboom

geen slagboom

HOE? OOG VOOR INNOVATIE!

- Nood aan creativiteit en innovatieve concepten!

Creativiteit = het OK kader

Innovatie = inspectie 2.0

- Verder werken aan een intelligent en complementair verantwoordingssysteem

- Zelfevaluatie

  Het **top-down** denken van aansturen en voorschrijven wordt breed verlaten.

  Eigenaarschap als motor voor innovatie

- Met evenwicht tussen ZE en onafhankelijk extern toezicht

  Noodzakelijk voor het verzekeren van de **validiteit** van zelf-evaluatie

- Een krachtige tandem:
  extern toezicht **versterkt** de zelfevaluatie
  en de **ontwikkeling** op beleidsniveau
  (op meso- en macroniveau)

MAAR ER ZIJN…

- grote verschillen in beleidsvoerend vermogen in Vlaanderen …

- daarom nood aan sterke focus op kwaliteitsontwikkeling!

  En dit zowel bij het schoolbeleid als bij de leraar in de klas.

ALLE SCHOLEN STERKER: WAT KUNNEN WIJ DOEN?

- De unieke positie en expertise van de onderwijsinspectie kan
  - falende en zwakke scholen vooruit helpen
  - goede scholen stimuleren om te excelleren
- Hoe?
  - kwaliteitsontwikkeling wordt een erkenningsvoorwaarde
  - gedifferentieerd doorlichten
  - slagkrachtige netwerken en nieuwe vormen van interactie
  - nieuwe functies voor nieuwe uitdagingen als unieke liaison
  - expertise uit het onderwijsveld blijven aanboren

SAMENGEVAT

• interne kwaliteitszorg
• eigenaarschap
• kwaliteitsbeleid als erkenningsvoorwaarde
controleren én stimuleren
≠ sporen
• gedifferentieerd doorlichten
• strakkere opvolging
• nieuwe netwerken en nieuwe rollen
• doel: goed tot excelleren
• impact tot op de klasvloer
• op relatief korte tijd
• compatibel met respect voor de vrijheid van onderwijs
onderwijskwaliteit

WE LEGGEN DE LAT SAMEN HOOG!

